

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Langáška a soudců Tomáše Kocourka a Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **nezl. S. G. C. M.**, zastoupen Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, Ph.D., advokátem, sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, sídlem Loretánské náměstí 5, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. května 2021 č. j. 107704-2/2021-OPL, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. května 2023 č. j. 6 A 70/2021-44

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. května 2023 č. j. 6 A 70/2021-44 a rozhodnutí žalovaného ze dne 25. května 2021 č. j. 107704-2/2021-OPL **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši 24 456 Kč k rukám jeho zástupce Mgr. et Mgr. Marka Čechovského, Ph.D., advokáta, do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobce je nezletilým občanem Filipínské republiky. Do České republiky přicestoval se svojí matkou, která zde pobývá na základě povolení k trvalému pobytu. Matka má se svým současným partnerem dceru. Jak matčin partner, tak jejich dcera, žalobcova polorodá

sestra, jsou občany České republiky. Všichni žijí v jedné společné domácnosti na území České republiky.

[2] Žalobce požádal Velvyslanectví České republiky v Manile (dále jen „velvyslanectví“) o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny na území. Současně požádal o upuštění od osobního podání této žádosti. Velvyslanectví žádosti o upuštění od osobního podání nevyhovělo a řízení o vydání povolení zastavilo. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl a potvrdil rozhodnutí velvyslanectví.

[3] Žalobce se domáhal u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) zrušení rozhodnutí žalovaného. Městský soud však jeho žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

[4] Podle § 169d odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), je žadatel o povolení k dlouhodobému pobytu povinen podat žádost osobně, tedy tak, že se dostaví ke správnímu orgánu. Tím je v tomto případě velvyslanectví. Žalobce je pro svůj věk procesně nezpůsobilý, a proto za něj musí jednat jeho zákonný zástupce. Podmínka osobního podání se vztahuje i na zákonného zástupce. Od této povinnosti může velvyslanectví upustit, ale pouze v odůvodněných případech.

[5] Žalobce argumentoval svým nízkým věkem. Tato argumentace je však podle městského soudu nedůvodná, neboť žalobce není procesně způsobilý. Za žalobce proto podává žádost zákonný zástupce. Žalobce sám nikam cestovat nemusí.

[6] Žalobce dále argumentoval důvody na straně své matky. Městský soud poukázal na to, že žalobcovým zákonným zástupcem je i jeho otec. Žalobce nepředkládá žádná konkrétní tvrzení, že by otci cokoliv bránilo žádost podat. Ze správního spisu přitom vyplývá, že žalobcův otec byl ochoten udělit souhlas s vyřízením povolení k pobytu matkou v roce 2020. Tento souhlas byl vyhotoven na Filipínách. Z toho lze vyvodit alespoň elementární zájem žalobcova otce o jeho blaho a také to, že i dnes může na Filipínách pobývat.

[7] Ani v případě, že by měla žádost podat žalobcova matka, se však podle městského soudu nejedná o případ, který by odůvodňoval upuštění od osobního podání žádosti. Přechodné odloučení žalobce a jeho matky by mohlo být sice zásahem do jeho soukromého a rodinného života. Tento zásah by však byl velmi nízké intenzity. Žalobce je navíc již ve věku, kdy jsou krátkodobá odloučení od rodičů běžná (školní a prázdninové pobyty). Navíc by nezůstal bez zajištěné péče. Žalobce totiž žije ve společné domácnosti s partnerem matky.

[8] Žalovaný nezasahoval do způsobu realizace žalobcova soukromého a rodinného života, jak žalobce tvrdí. Je především na žalobcových rodičích, aby vyřídili pobytové oprávnění žalobce takovým způsobem, který bude co nejméně zasahovat do jejich soukromého a rodinného života. Tato možnost volby nemůže být důvodem pro upuštění od osobního podání.

pokračování

[9] Závěrem městský soud odmítl žalobcovu argumentaci týkající se neekonomičnosti a bezúčelnosti osobního podání. Předmětem přezkumu je totiž výklad pojmu „odůvodněný případ“, nikoliv smysluplnost či efektivita osobního podání.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[10] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[11] Stěžovatel poukazuje na to, že mu v době podání žádosti bylo teprve 11 let. Plní povinnou školní docházku. Nemůže být nucen opustit svou rodinu. Sám však připouští, že se městský soud s těmito námitkami vypořádal tak, že žádost musí podat prostřednictvím svého zákonného zástupce, nikoliv sám.

[12] Ani stěžovatelova matka nemůže za účelem podání žádosti vycestovat. Riskovala by tím totiž ztrátu svého pobytového oprávnění. Městský soud navíc posuzoval zásah do soukromého a rodinného života pouze ve vztahu mezi stěžovatelem a jeho matkou, nikoliv mezi ostatními členy rodiny. V době podání žádosti pečovala matka o dvou a půl letou dceru, která je na ní závislá. Aby podala žádost u velvyslanectví, musela by ji dočasně opustit s tím, že by se o ni neměl kdo postarat. Stěžovatel si plní studijní povinnosti a partner matky živí rodinu prací. Druhou možností je, že by její dcera navzdory svému nízkému věku vycestovala s ní. To by však představovalo další finanční zátěž (dvě letenky, zajištění ubytování pro dvě osoby). Navíc by se vzhledem k pandemii COVID-19 bála o její zdraví. To, že teoreticky existuje možnost, jak podat žádost o povolení k pobytu osobně, nemůže relativizovat odůvodněnost stěžovatelovy žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání, pokud není pro stěžovatele proveditelná.

[13] Osobní podání je navíc zcela zbytečné. Se stěžovatelem nemůže být proveden pohovor, neboť je nezletilý. Tím spíše nemůže být proveden, pokud žádost bude podávat pouze jeho matka. O žádosti stejně bude rozhodovat žalovaný, nikoliv velvyslanectví, které plní pouze formální roli. Zamítavé rozhodnutí proto bylo v tomto případě tvrdé a nerozumné.

[14] Podle městského soudu může za stěžovatele podat žádost jeho otec. Jak ve správním, tak v soudním řízení však stěžovatel popisoval, že on ani jeho matka nejsou s otcem v kontaktu. Neznají ani jeho aktuální místo pobytu. Nic nenasvědčuje tomu, že by se otec o stěžovatele zajímal. K opačnému závěru nelze dospět ani s přihlédnutím k souhlasu s vyřízení povolení k pobytu. Ten by totiž mohl být vykládán naopak tak, že je otcí lhostejné, že jeho syn bude žít v zemi vzdálené tisíce kilometrů. Stěžovateli není zřejmé, jak by měl doložit nezájem otce o něj.

[15] Kvůli nedostatečnému posouzení přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatele a jeho rodinných příslušníků je rozsudek městského soudu navíc nepřezkoumatelný. Dopadem rozhodnutí do soukromého a rodinného života sestry stěžovatele se městský soud nezabýval vůbec.

[16] Žalovaný poukazuje na to, že samotný stěžovatel nemusí do země původu cestovat. Musí tak učinit pouze jeho zákonný zástupce. Vycestování není v tomto případě spojeno s nepřiměřenými obtížemi či riziky. Jak navíc upozornil městský soud, žádost může za stěžovatele podat jeho otec. Jeho současný pobyt je pro posouzení žádosti irelevantní. Navíc ani dočasná nepřítomnost matky stěžovatele nemůže představovat nepřiměřený zásah. Stěžovatel ani nevysvětlil, proč se o obě děti nemůže postarat matčin partner. Zcela nepodložené je i stěžovatelovo tvrzení, že by matka v případě vycestování riskovala ztrátu svého pobytového oprávnění. Městský soud také posoudil soukromý a rodinný život stěžovatele, a to s ohledem na všechny členy jeho rodiny. Jeho závěry lze přiměřeně vztáhnout i na stěžovatelovu sestru. Není tedy pravda, že by se touto otázkou městský soud nezabýval dostatečně. Nízký věk své sestry stěžovatel navíc ani v žalobě nenamítal. Není úkolem městského soudu domýšlet skutkové okolnosti za stěžovatele.

III. Posouzení kasační stížnosti

[17] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud se nejprve vypořádá s námitkou, že je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Podle stěžovatele se městský soud nedostatečně zabýval zásahem do soukromého a rodinného života stěžovatele a jeho rodinných příslušníků. Zásahem do soukromého a rodinného života sestry stěžovatele se nezabýval vůbec.

[20] Předně je třeba souhlasit se stěžovatelem, že namítl nepřiměřenost zásahu rozhodnutí do soukromého a rodinného života své sestry. Městský soud tedy skutečně pochybil, když se s touto námitkou nevypořádal. Stěžovatel však tuto námitku uplatnil až při jednání před soudem, nikoliv v žalobě (popř. v navazujícím podání), v níž zmiňuje výlučně zásah do svého soukromého a rodinného života. Jednání se uskutečnilo 31. května 2023, tedy po lhůtě, ve které mohl stěžovatel rozšířit žalobu o další žalobní body (§ 71 odst. 2 ve spojení s § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Jedná se tak o pozdě uplatněný žalobní bod. Byť se městský soud se stěžovatelovým žalobním bodem nevypořádal, ačkoliv tak měl učinit poukazem na jeho opožděnost, nevidí Nejvyšší správní soud v tomto nedostatku důvod pro zrušení napadeného rozsudku.

[21] Vytýká-li stěžovatel dále městskému soudu, že pominul trvání celosvětové pandemie onemocnění COVID-19, je třeba uvést, že ve lhůtě pro podání žaloby neuplatnil žalobní bod, jenž by mířil na tuto okolnost. Při jednání městského soudu ji zmínil pouze okrajově

pokračování

v souvislosti s výčtem nepříznivých podmínek, za nichž by musela matka se sestrou cestovat na Filipíny. Ani v tomto ohledu proto nelze považovat rozsudek za nepřezkoumatelný.

[22] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou spočívající v tom, že se městský soud dostatečně nezabýval zásahem do soukromého a rodinného života ostatních členů rodiny. Z rozsudku jsou zcela zjevné úvahy, kterými se městský soud řídil. Lze zmínit základní myšlenku rozsudku městského soudu, že v případě, kdy by jela žádost podat stěžovatelova matka, jednalo by se pouze o zásah nízké intenzity. Matka by totiž musela vycestovat pouze dočasně. Navíc může žádost podat i otec. Stran přezkoumatelnosti není, co úvahám městského soudu vytknout.

[23] Na úvod posouzení věcných námitek Nejvyšší správní soud poznamenává, že mezi stranami není sporu o obecném právním rámci. Je tedy zjevné, že obecně je třeba, aby za procesně nezpůsobilého stěžovatele podal žádost osobně jeho zákonný zástupce, a to u velvyslanectví. Sporným je naopak to, zda je stěžovatelova situace odůvodněným případem podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců, u něhož může být od osobního podání žádosti upuštěno.

[24] Městský soud správně vyložil, že stěžovatel sám nemusí k podání žádosti vůbec vycestovat. Žádost za něj totiž musí podat zákonný zástupce. Tento závěr stěžovatel nepochybně. Navíc se s ním v zásadě i ztotožnil. Byť námitky ohledně svého nízkého věku zopakoval, připustil, že je městský soud již vypořádal právě tím, že stěžovatel nemusí za účelem podání žádosti vůbec vycestovat. Proto se Nejvyšší správní soud touto otázkou a námitkami vztahujícími se k nízkému věku stěžovatele již blíže zabývat nebude.

[25] Vzhledem k tomu, že žádost podává za stěžovatele jeho zákonný zástupce, je zjevné, že otázku, zda jsou naplněny důvody pro upuštění od osobního podání žádosti, je třeba posuzovat ve vztahu ke stěžovatelovým zákonným zástupcům, tedy ve vztahu k jeho rodičům (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. prosince 2018 č. j. 8 Azs 276/2018-47, bod 18). Situace obou zákonných zástupců musí být zhodnocena zvlášť. Každý z nich totiž může podat za stěžovatele žádost sám. Jelikož se každý nachází ve zcela jiné životní situaci, jsou i jejich možnosti podat žádost odlišné.

[26] Rodiče stěžovatele spolu nežijí. Matka žije se stěžovatelem, svým partnerem a dcerou na území České republiky. Podle městského soudu není na straně matky stěžovatele dán důvod, který by odůvodňoval upuštění od osobního podání žádosti. S tím se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

[27] Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 9. srpna 2018 č. j. 9 Azs 213/2018-22. Devátý senát posuzoval situaci, kdy nezletilý žadatel požádal prostřednictvím svých zákonných zástupců o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny a zároveň o upuštění od osobního podání žádosti. Zákonní zástupci stěžovatele měli na území České republiky již povolen trvalý pobyt a žili zde. Zemí původu stěžovatele byl Vietnam, kde v době podání žádosti žil.

[28] Podle devátého senátu je třeba k žádostem nezletilých osob přistupovat citlivěji a respektovat účel, k němuž řízení jako celek směřuje (sloučení rodiny). Dále je třeba reflektovat zájem nezletilého dítěte. Zdůraznil také, že velkou vzdálenost jako důvod pro upuštění od osobního podání zmiňuje zákonodárce přímo v důvodové zprávě k zákonu č. 427/2010 Sb. Vzdálenost mezi Českou republikou a Vietnamem je cca 9 000 km s tím, že alespoň jeden ze zákonných zástupců by tuto cestu musel dvakrát absolvovat, aby za syna žádost podal. To je spojeno s časovými a finančními obtížemi, které nelze bagatelizovat. Není přitom důležité, že finanční dopady cesty na jejich rodinný rozpočet stěžovatel nevyčíslil. Ani jeden z nich přitom Vietnam pravidelně nenavštěvoval. Ačkoliv z rozhodnutí přímo nevyplývá, zda se jedná o odůvodněný případ, devátý senát uzavřel, že správní orgány se s uvedenými okolnostmi přesvědčivým způsobem nevypořádaly.

[29] Pro ilustraci lze citovat z bodu 36 rozsudku devátého senátu: *„Zásadním kritériem nemůže být ani ekonomické hledisko, tj. skutečnost, že zákonní zástupci prokazatelně disponují prostředky na cestu. Přestože zákonní zástupci tvrzení o finanční náročnosti cesty blíže nespecifikovali (např. nevyjasnili, zda finanční prostředky na vkladní knížce mají běžně k dispozici či je to např. dlouhodobě naspořená částka), bylo by namístě posoudit, zda povinnost osobního podání žádosti ze strany zákonných zástupců (spojená s koupí letenky v ceně cca 20 tisíc Kč a dalšími náklady souvisejícími s cestou) za daného skutkového stavu nepřekračuje míru jakési obecné rozumnosti požadavků kladených na žadatele. Opomenout nelze ani hledisko časové náročnosti cesty, které správní orgány ve svých rozhodnutích nijak nezhodnotily.“*

[30] V bodě 38 devátý senát uzavírá: *„Institut ‚upuštění od osobního podání žádosti‘ je třeba chápat jako regulativ, který správnímu orgánu poskytl zákonodárce, aby v odůvodněných případech mohl zmírnit přílišnou tvrdost právní úpravy dopadající na konkrétní (jednotlivé) situace žadatelů. Aniž by Nejvyšší správní soud chtěl předjímat nové rozhodnutí správního orgánu, uzavírá, že při posuzování žádostí, které za nezletilé dítě podávají jeho zákonní zástupci žijící v České republice, není rozhodujícím faktorem toliko ekonomická situace zákonných zástupců žadatele, ale především účel, pro který žádost o pobytové oprávnění podávají, tedy sloučení rodiny a zájem nezletilého dítěte, a ve světle těchto okolností je třeba na posuzovaný případ nazírat.“*

[31] Je zjevné, že obě věci jsou v rozhodných skutečnostech identické. Stěžovatel je nezletilý. Podal žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území. Matka stěžovatele žije na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu. Aby podala za stěžovatele žádost osobně, musela by vycestovat na Filipíny. Ty jsou od České republiky vzdáleny dokonce cca 10 000 km. Naopak není rozhodné, že stěžovatel je v tuto chvíli na území České republiky, zatímco v případě rozsudku devátého senátu se nacházel v zemi původu. To totiž nemůže nikterak ovlivnit skutečnost, že by jeho matka musela pro podání žádosti vycestovat na Filipíny a podstoupit s tím související nepříjemnosti. Místo pobytu samotného žadatele v tom nehraje žádnou roli. Lze doplnit, že ke stejným závěrům dospěl devátý senát i v rozsudku ze dne 21. listopadu 2018 č. j. 9 Azs 372/2018-25.

[32] Odůvodnění rozhodnutí žalovaného spočívalo v tom, že základním pravidlem je povinnost osobního podání žádosti. Žalovaný dále uvedl, že zásah do soukromého

pokračování

a rodinného života nebude v případě, že žádost podá matka, natolik výrazný. Od rodiny by totiž byla odloučena v řádu dnů, případně týdnů, nikoliv však měsíců či let. O stěžovatele by se mohl starat partner matky, případně mohou s péčí vypomoci jeho příbuzní. Stěžovatel může také odcestovat na Filipíny se svojí matkou. Městský soud dodal, že krátkodobé odloučení představuje pouze zásah nízké intenzity. U dětí ve stěžovatelově věku navíc již běžně nejsou krátkodobá odloučení od rodičů výjimečná.

[33] Takové odůvodnění však nelze s ohledem na rozsudek devátého senátu považovat za dostatečné. Žalovaný ani městský soud vůbec nezohlednili smysl žádosti, kterým je sloučení rodiny. V tomto kontextu dostatečně nepřihlédli ke vzdálenosti mezi Českou republikou a Filipínami.

[34] Je sice pravdou, že stěžovatel v odvolání akcentoval především dočasné odloučení od své matky a to, že se o něj nebude mít kdo postarat. Tomu žalovaný argumentaci přizpůsobil. Dočasné odloučení či možnost stěžovatele vycestovat s matkou však nejsou ve věci žádosti nezletilého, jejímž cílem je sloučení rodiny, významné okolnosti. Ostatně devátý senát vyhověl kasační stížnosti i přesto, že žadatel žil ve Vietnamu a jeho zákonní zástupci v České republice. Tudíž od sebe byli odloučení a nutnost osobního podání by paradoxně znamenala, že se mohou na území Vietnamu setkat.

[35] To, že sám stěžovatel věc právně nehodnotil zcela přiléhavě, nemění nic na tom, že všechny rozhodné skutečnosti ze stěžovatelových podání a správního spisu jednoznačně vyplývají (stěžovatelova procesní nezpůsobilost, skutečnost, že jeho matka žije na základě trvalého pobytu v České republice, že účelem žádosti je sloučení rodiny, že příslušným zastupitelským úřadem je úřad v Manile), a žalovaný je tak měl v kontextu rozsudku devátého senátu zohlednit. Za správné právní hodnocení je totiž zodpovědný správní orgán, nikoliv stěžovatel. Žalovaný ovšem nereflekoval výše zmíněnou judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se podání žádosti nezletilého dítěte o vydání povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny. Dospěl proto k nesprávnému závěru, že situace stěžovatele a jeho matky nepředstavuje případ odůvodňující upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Byť ani v žalobě nehodnotil stěžovatel věc zcela přiléhavě, uvedl, že je nepřiměřené v této věci trvat na tom, aby jeho zákonný zástupce musel podat osobně žádost v Manile. Akcentoval i to, že podává žádost za účelem sloučení rodiny. To lze jistě považovat za žalobní body, kterým měl městský soud s ohledem na výše citovanou judikaturu v tomto směru přisvědčit.

[36] Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že stěžovatel v kasační stížnosti sice výslovně neuváděl, že upuštění od osobního podání žádosti odůvodňuje právě velká vzdálenost ve spojení s tím, že má matka v České republice povolen trvalý pobyt a že účelem podání žádosti je sloučení rodiny. Argumentuje však nejlepším zájmem dítěte, právem na soukromý a rodinný život s tím, že by jeho matka musela na delší dobu vycestovat. To je bez jakýchkoliv pochybností spojeno právě se vzdáleností mezi Filipínami a aktuálním místem pobytu matky, tedy Českou republikou. Stěžovatelova argumentace tak bez jakýchkoliv pochybností zahrnuje i vzdálenost mezi oběma místy. Obdobně chápal stěžovatelovu odvolací argumentaci i žalovaný, který ve svém rozhodnutí uvádí: „...obecný

argument o zásahu do rodinného a soukromého života z důvodu velké vzdálenosti a obtížné dostupnosti ZÚ...“

[37] Nejvyšší správní soud shrnuje, že ve vztahu k matce správní orgány ani městský soud nepřednesly žádné argumenty, na jejichž základě by Nejvyšší správní soud mohl nyní posoudit případ jinak než devátý senát.

[38] Dále je třeba posoudit, zda jsou dány obdobné důvody i na straně otce stěžovatele.

[39] Městský soud i žalovaný argumentují, že žádost může podat jako zákonný zástupce i stěžovatelův otec. Stěžovatel netvrdil žádné konkrétní skutečnosti, proč by to nemělo být možné. Navíc poukazují na souhlas stěžovatelova otce ze dne 21. prosince 2020 s vyřízením stěžovatelovy žádosti o povolení k pobytu v České republice. Z toho lze podle městského soudu usuzovat, že stěžovatelův otec má zájem o blaho svého syna, byl ochoten prohlášení podat a pobýval na Filipínách. Stěžovatel naopak namítá, že s otcem není v kontaktu. Neví ani, zda stále žije na Filipínách. Z ničeho nevyplývá, že by byl otec ochotný za něj žádost podat. Kromě toho lze podle něj z uděleného souhlasu naopak vyvodit, že mu je stěžovatelův osud lhostejný.

[40] Nejvyšší správní soud nezpochybnuje základní východisko žalovaného, že žádost o povolení k pobytu může podat jménem žalobce i jeho otec jakožto druhý zákonný zástupce. Považuje nicméně za potřebné zdůraznit, že primárním nositelem práva na sloučení rodiny, o něž v posuzované věci jde, je stěžovatelova matka (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2022 č. j. 5 Azs 308/2020-76). Ta ostatně žádost jménem stěžovatele podala a logicky v ní tvrdila důvody, pro které je pro stěžovatele i ji samotnou obtížné splnit povinnost osobního podání žádosti na velvyslanectví. Pokud tedy chtěly správní orgány oponovat uplatněným důvodům pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti argumentem, že žádost může podat stěžovatelův otec na Filipínách, měly se zabývat nejen touto právní rovinou, nýbrž též faktickou úrovní vztahů mezi stěžovatelem a matkou na straně jedné a stěžovatelovým otcem na straně druhé. Zákonem připuštěná možnost, že žádost může podat i druhý zákonný zástupce dítěte, nemůže být překážkou pro prominutí povinnosti osobního podání žádosti, není-li s ohledem na konkrétní okolnosti posuzované věci reálně myslitelné, že druhý zákonný zástupce žádost o pobytové oprávnění skutečně podá a poskytne velvyslanectví všechnu potřebnou součinnost. Jinak by tím bylo nepřipustně zasaženo do práva na sloučení rodiny, které chce jeho primární nositel realizovat ve vztahu ke svému dítěti.

[41] Z podkladů, které měly správní orgány k dispozici, vyplývá, že stěžovatelova matka žije na území České republiky v domácnosti se svým novým partnerem a společným dítětem. Již několik let tedy nežije se stěžovatelovým otcem. Sám stěžovatel v době podání žádosti pobýval v České republice nepřetržitě po dobu dvou a půl let. Po tuto dobu nebyl v osobním styku se svým otcem. Prohlášení stěžovatelova otce ze dne 21. prosince 2020 dokládá, že je v kontaktu se svojí bývalou partnerkou (stěžovatelovou matkou), souhlasí s tím, aby stěžovatel žil v České republice, a poskytl za tím účelem své bývalé partnerce určitou součinnost. Konkrétně u notáře na Filipínách podepsal prohlášení, jímž uděluje

pokračování

souhlas stěžovatelově matce, aby vyřídila povolení k pobytu na území České republiky pro jejich syna.

[42] Velvyslanectví i žalovaný jsou obeznámeni s tím, jaké podmínky musí být splněny, aby bylo žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití na území vyhověno. Je jim tedy známo, že k žádosti je třeba připojit mimo jiné doklad o zajištění ubytování na území České republiky, doklady o zajištění prostředků k pobytu a doklad o zdravotním pojištění. Podání bezvadné žádosti a její doložení všemi potřebnými dokumenty by tedy vyžadovalo podstatně vyšší úroveň součinnosti mezi bývalými partnery, než kterou představovalo podepsání prohlášení ze dne 21. prosince 2020.

[43] Správní orgány přijaly závěr, že otec může podat žádost jménem stěžovatele na velvyslanectví, aniž by učinily jakákoliv zjištění týkající se faktické úrovně vztahů mezi stěžovatelovými rodiči. Tuto právně významnou skutkovou otázku se ani nepokusily objasnit, a to primárně v součinnosti s matkou stěžovatele. Jejich závěr lze považovat toliko za hypotézu, která se opírá o skutečnost, že stěžovatelův otec byl v minulosti ochoten poskytnout jistou míru spolupráce, aby své bývalé partnerce umožnil vyřádit povolení k pobytu pro jejich syna. Sám se však do tohoto administrativního procesu jinak nezapojil. Pokud z toho správní orgány bez dalšího i s ohledem na výše předestřené specifické okolnosti této věci dovodily, že otec je ochoten podat jménem stěžovatele žádost o povolení k dlouhodobému pobytu na velvyslanectví, doloží všechny potřebné doklady, které není sám schopen opatřit, a bude velvyslanectví poskytovat veškerou součinnost nezbytnou pro kladné vyřízení žádosti, je jejich předpoklad nepodložený. Závěr žalovaného, že žádost o pobytové oprávnění může jménem stěžovatele osobně podat jeho otec, nemá oporu ve správním spisu. Městský soud pochybil, jestliže pro tuto důvodně vytýkanou vadu řízení nezrušil rozhodnutí žalovaného.

IV. Závěr a náklady řízení

[44] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že je kasační stížnost důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu. Podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil Nejvyšší správní soud i rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť již v řízení před městským soudem byl důvod pro tento postup. Žalovaný bude v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Pokud nedojde ke změně skutkového stavu, bude žalovaný v dalším řízení vycházet z toho, že situace stěžovatelovy matky představuje „odůvodnění případ“ ve smyslu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Pokusí se současně v součinnosti s matkou stěžovatele objasnit, zda by stěžovatelův otec reálně mohl (s ohledem na faktickou úroveň vztahů mezi nimi) osobně podat žádost o povolení k pobytu jménem stěžovatele a komunikovat v této věci s velvyslanectvím v rozsahu nezbytném pro kladné vyřízení žádosti. V případě, že nebude v řízení postaveno najisto, že tento způsob osobního podání žádosti je vzhledem ke konkrétním okolnostem této věci možný, bude žalovaný vycházet z toho, že stěžovatelova matka je jedinou osobou, která fakticky může žádost o povolení k pobytu jménem stěžovatele podat.

[45] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. platí, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu i rozhodnutí žalovaného, rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského (městského) soudu.

[46] Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., který se v řízení o kasační stížnosti uplatní na základě § 120 s. ř. s., má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

[47] Procesně úspěšný stěžovatel zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč [položka 18 bod 2 písm. a) přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích] a za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč (položka 19 přílohy k zákonu o soudních poplatcích).

[48] V řízení před městským soudem i před Nejvyšším správním soudem byl stěžovatel zastoupen advokátem, který za něj v řízení před městským soudem učinil tři úkony právní služby, a sice převzetí a přípravu právního zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], sepsí a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a účast na jednání [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. V řízení před Nejvyšším správním soudem učinil zástupce stěžovatele jeden úkon právní služby, a to sepsí a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Celkem tedy zástupce stěžovatele učinil čtyři úkony právní služby, za každý z nich mu náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce stěžovatele vykonává advokacii jako společník obchodní společnosti, která je plátkyní daně z přidané hodnoty, patří k nákladům řízení stěžovatele náhrada daně, kterou je jeho zástupce povinen odvést z odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Tato částka činí 2 856 Kč a odpovídá 21 % z částky 13 600 Kč.

[49] Celková výše náhrady nákladů řízení přiznané stěžovateli, zahrnující zaplacené soudní poplatky a náklady zastoupení advokátem, činí 24 456 Kč. K jejímu uhrazení byla žalovanému stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

[50] Žalovaný nebyl ve věci úspěšný, nemá tudíž právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. května 2024

JUDr. Tomáš Langášek, LL.M.
předseda senátu